

А. Д. Козубенко,
аспірант кафедри управління національним господарством,
Національна академія державного управління при Президентові України

ПРОБЛЕМИ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ ІННОВАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Розглянуто перелік проблем, що стримують інноваційну діяльність в Україні на сучасному етапі соціальних, політичних та економічних перетворень суспільного устрою. Запропоновано та обґрунтовано концептуальні засади для розробки та впровадження в інноваційній сфері країни сучасної моделі інноваційного розвитку, що базується на матричному математичному інструментарії.

The problems hindering innovation activity in Ukraine on the modern stage of social, political and economic changes of the social order have been analyzed. The conceptual framework for building and implementation of the modern innovation development model in the innovation sphere of the country on the basis of matrix mathematical tools has been suggested and grounded.

Ключові слова: інноваційна діяльність в Україні, інноваційна сфера, інноваційний розвиток, матричний та математичний інструментарій.

Key words: innovation in Ukraine, innovative field, innovative development, matrix and mathematical tools.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Науково-технічна сфера країни наповнюється та розвивається завдяки практичним діям конкретних людей, що зайняті як фундаментальними, так і прикладними науковими дослідженнями. Інноваційна діяльність у всіх її практичних проявах — від простого раціоналізаторства та винахідництва до проривних технологічних відкриттів — є однією з визначальних складових науково-технічного процесу. Сьогодні більшість технологічно розвинутих країн будує свою стратегію конкурентного розвитку виключно на основі всебічної технологічної інноваційності промислового виробництва. Проте інноваційна діяльність — це сфера, у якій зайняті живі люди, які мають потреби не тільки в творчій самореалізації, а й у забезпеченні потреб першого та другого рівнів за теорією А. Маслоу. Тому людський фактор є одним із суттєвих, що визначає низку існуючих системних проблем у сфері забезпечення розвитку інноваційної діяльності в Україні.

У доповіді заступника Міністра економіки України [15] наведено дані про старіння наукових кадрів та тенденції зниження кількості підприємств, на яких спостерігалась інноваційна активність (з 11,9 % у 2008 р. до

11,2 % у 2009 р. Незважаючи на наявність росту витрат на наукові дослідження та розробки з 612,3 млн грн у 2008 р. до 992,9 млн грн. у 2009 р., лише кожне однадцяте інноваційно активне підприємство придбало нові технології. Крім того, більша увага приверталася використанню вже існуючих інновацій.

Таким чином, стара модель інноваційної політики країни вже практично не працює. Звідси випливає висновок про те, що сьогодні нагальною потребою для економіки України є створення нової сучасної моделі інноваційної політики на маркетингових засадах як для окремого підприємства, так і для національної економічної системи в цілому. Ця робота присвячена саме дослідженню існуючої ситуації у інноваційній сфері країни та пошуку шляхів щодо її покращення.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

У наукових працях вітчизняних та іноземних дослідників, що вивчають питання інноваційного розвитку, існує чимало думок, пропозицій та розробок, присвячених створенню моделі інноваційного розвитку від рівня окремого підприємства до рівня держави. Так, у

роботі [9] запропонована інноваційна модель економічного зростання на основі інформаційної парадигми. Вона ґрунтується на принципі розвитку за рахунок накопичення корисної інформації та ефективного її використання у фундаментальних наукових розробках. У роботі [17] обґрунтовуються теоретичні засади моделі динамічного інноваційного процесу, в основу якої покладені рівняння Шредингера, Максвелла та Гамільтона. На ґрунті теорій поведінки квантових систем, електродинаміки та класичної механіки автор даної роботи пропонує математичну модель інноваційного процесу, яка враховує наступні вихідні детермінанти інноваційної політики: інноваційний потенціал; інноваційний потік; інноваційну потребу (попит); інноваційну пропозицію.

Автори роботи [1] створили модель у вигляді структури регіонального наукового центру. У роботі [5] зроблено аналіз моделей інноваційно-технологічних центрів. У доповіді І.Ю. Матюшенко [12] розглянуті умови щодо створення української науково-інноваційної системи (НІС) як моделі управління науково-технічною сферою країни. Роботи Я.А. Жаліло, В.А. Матросової, О.А. Федірко, В.С. Михайлова, О.О. Лапка та інших також присвячені проблемам створення ефективної моделі інноваційного процесу або інноваційної політики у цілому.

НЕВИРШЕНІ РАНІШЕ ПРОБЛЕМИ

Як показує наведений вище аналіз наукових досліджень з проблематики статті, сучасна теорія і практика інноваційного розвитку ставить більше питань, ніж дає відповідей. Не існує загально визнаного підходу до виокремлення основних проблем, які стримують розвиток інноваційного процесу. Тому нез'ясованим залишається питання виявлення та аналізу цих проблем. Маючи докладну інформацію щодо комплексу виокремлених проблем, можна закладати основу методики створення моделі інноваційного розвитку інноваційної сфери України.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ, МЕТА СТАТТІ

Метою статті є аналіз основних проблем, які стримують розвиток інноваційної сфери, та обґрунтування концептуальних засад створення сучасної, ефективної моделі інноваційного розвитку виробничих та суспільних систем.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Інноваційний процес в Україні, згідно з відомим класичним графіком життєвого циклу [5, с. 126], перебуває в стадії занепаду. Оскільки інноваційний процес охоплює сферу матеріального виробництва, невиробничу сферу, інформаційну, соціальну та управлінську, відповідно стан його занепаду негативно впливає на розвиток країни у цілому. Проте інноваційний процес перебуває в стані постійного розвитку. Він також має певний власний цикл та своєрідну траєкторію — інноваційну спіраль. Тому, незважаючи на загальну кризу національної інноваційної сфери, є окремі суб'єкти ринку, у діяльності яких спостерігаються певні інноваційні процеси, та мають місце конкретні нові розробки та продукти як у вигляді товарів, так і послуг. Не малу роль у цьому відіграє державна політика.

Кризові явища в інноваційній сфері України торкну-

лися як фундаментальних наукових розробок, так і прикладних. Глобальною причиною кризи був, як відомо, розвал СРСР. Унаслідок цього пройшла ланцюгова реакція безпрецедентної руйнації інноваційних інституцій. Призупинили наукову роботу або взагалі її згорнули науково-дослідні інститути академічного рангу, зникли цілі науково-виробничі комплекси у більшості галузей виробничої сфери, ледь жевріє науково-дослідна робота у вищих навчальних закладах, не кажучи вже про колись потужний виробничий раціоналізаторський рух.

Незважаючи на наявну нормативно-правову базу (Закони "Про інноваційну діяльність", "Про спеціальний режим інвестиційної та інноваційної діяльності технологічних парків" та ін., низка урядових постанов та президентських указів), в Україні не створено жодної нової інноваційної організації. Інститут електрозварювання імені Є.О. Патона, інститут монокристалів та декілька інших не враховується — не є новими. Щоправда, формальне їх переведення через законодавчий інструментарій у статус технологічних парків дозволило хоча б зберегти цю невелику купку закладів української фундаментальної науки. Тому основні види інноваційної та винахідницької діяльності перейшли на рівень маркетингових підрозділів як суто виробничих підприємств, так і безпосередньо тих фірм, що надають різні види маркетингових послуг. Саме тут сьогодні зосередилась основна частка прикладної науки та інноваційного процесу.

Якщо оцінювати організаційний аспект такого інноваційного процесу за лінійною моделлю Р. Росвелла, то в ній не знайдеться місця етапу наукових досліджень, тим більш етапу фундаментальних досліджень. Як правило, у цьому випадку інноваційна діяльність складається і з прикладних досліджень, у тому числі маркетингового спрямування переважно інтуїтивно-апріорного характеру, дослідно-конструкторських розробок та безпосереднього виробництва кінцевого продукту. Основними об'єктами інноваційної діяльності, крім суто фізичного продукту, стають упаковка, назви або фрагменти товарно-знакової символіки, майже всі засоби просування (особливо реклама), прийоми та інструменти менеджменту, показники іміджу тощо.

Серед актуальних проблем, що виникають через відсутність чіткої комплексної інноваційної політики, — симуляція інноваційної діяльності. Приклади симуляції зустрічаються доволі часто як у галузях товарного виробництва, так і у галузях послуг та діяльності інших інституцій. Наприклад, маркетингові інновації на ринку банківських послуг — це експрес-кредитування у точках продажу (PoS — loans); "металеві" депозити та кредити; "кредитні канікули"; схеми переведення депозитних грошей у готівкові з використанням депозитних сертифікатів; схеми переведення грошей за допомогою таксоматів тощо. Якщо розглянути ринок товарів широкого вжитку, то можна знайти безліч інноваційних симуляцій. Наприклад, використання іменних марочних назв; зменшення або зміна розфасування чи упакування продуктів харчування; виробництво желеино-жувальних цукерок, напівалкогольних та енергетичних напоїв та багато іншого.

Друга проблема — індивідуалізація творчого процесу. Особливо це стосується малих та середніх підприємств. Тут інноваційний пошук в основному є прерога-

тивою окремого працівника, який намагається знаходити більш ефективне застосування своєму потенціалу, чи навіть безпосереднього керівника фірми, який також прагне до підвищення ефективності власного виробництва за рахунок впровадження невеликих, проте ресурсозберігаючих інноваційних знахідок.

Третя проблема, що стримує розвиток інноваційної сфери України, — фінансово-інвестиційна. Не є таємницею той факт, що державна програма фінансування інноваційної діяльності не працює не тільки щодо підтримки малих та середніх підприємств, а навіть великих, наприклад, таких, що входять до складу Національної космічної агенції України (АТ "Хартрон; ДП "Укркосмос"; ДКБ "Південне" ім. М.К. Янгеля та інші). Незважаючи на те, що ці підприємства знаходяться на вістрі науково-технічного прогресу, створюючи високі технології для об'єктів космічної галузі, вони отримують мізерне державне фінансування на розробку нових технологій та забезпечення розвитку українських космічних проєктів.

Проблема фінансування інноваційної діяльності неоднозначна і дуже складна. Проте вирішувати її треба негайно. Для цього необхідно шукати нетрадиційні джерела фінансування інноваційної діяльності на кожному, навіть дрібному підприємстві, відроджувати масовий рух раціоналізаторської та винахідницької діяльності (наприклад, у Японії він не загинув — навпаки постійно зростає); застосовувати більш ефективні методи стимулювання; розробити та впровадити в життя законпро фінансування та стимулювання інноваційної діяльності на рівні підприємства, галузі та держави; знайти можливість спрямовувати певний відсоток від ВВП (законодавчо закріплений) на розвиток інноваційної сфери України.

Четверта проблема, на нашу думку, полягає у відсутності центрального координаційного органу з питань розвитку інноваційної сфери. Такий орган може бути створений у складі Державного комітету з маркетингової політики, якого в Україні ще також не існує. Концептуальні засади та організаційні принципи створення такого комітету автором докладно подано в статті "Маркетингові організаційні інновації у сфері державного управління" [18]. У даному матеріалі подано основні тези щодо організації та функціонального наповнення цього органу. Перша і головна мета Комітету полягає у координуванні всіх маркетингових (у тому числі інноваційних видів діяльності підприємств) заохочувальних та стимулюючих методик. Саме для реалізації цієї функції у складі Комітету має діяти відділ розвитку інноваційної сфери країни.

П'ята проблема — глобалізація. Процес глобалізації почав суттєво змінювати сучасний світ. Поряд із позитивним впливом на світовий розвиток процес глобалізації характеризується рядом негативних явищ. Міграція є одним із найбільш руйнівних факторів, який не створює сприятливих умов для розвитку національної інноваційної сфери. Один із наслідків міграції проявляється у зосередженні (концентрації) мізків у одному найсприятливішому місці світового простору (наприклад, у США). Тому відтік мізків призводить до руйнації інноваційної сфери тих країн, із яких вони виїжджають. Українська інноваційна сфера дуже сильно потерпає від цієї проблеми, незважаючи на те, що останнім часом

інноваційна діяльність зосередилась у дисертаційному русі. Щоправда, послаблення вимог до дисертаційних робіт девальвує як самі роботи, так і їхній науковий рівень.

Для розробки ефективної моделі розвитку інноваційної сфери необхідно врахувати основні положення, переваги та недоліки різних теоретичних моделей інноваційної діяльності. Саме така оптимізована комплексна модель може стати основою сучасної інноваційної стратегії поступу. Таким чином, модель економічного розвитку України — це багатофакторна математична інтерпретація комплексної інноваційної теорії. Модель має включати структуру керованих змінних, систему обмежень та умови невід'ємності всіх змінних, що прийняті для розгляду, систему постійних величин.

До системи постійних величин необхідно віднести: механізм державного регулювання інноваційної діяльності; механізм державного інвестування в інноваційну діяльність; інституціональну інноваційну структуру; маркетинговий комплекс сучасної цивілізації (матеріальні показники життя; показники соціально-культурних відносин; показники архетипу; показники загальнолюдських цінностей); політику ціноутворення на науково-технічну продукцію; методологію оцінки ефективності інноваційної діяльності; складові бізнес-оточення фірми, галузі, країни; головні чинники формування цінностей інноваційного об'єкта; основні складові інноваційного менеджменту.

До складу керованих змінних необхідно віднести наступні: стан ринку (температура попиту, потенціал, місткість, кон'юнктура, бар'єри); інноваційну стратегію; інноваційну технологію; мотивацію створення і продажу інновацій; структуру управління інноваційним процесом; показники якості інноваційного продукту; конкурентоспроможність; привабливість; ресурси; рушійні сили ринку; освіту (зокрема, вищу); інформацію, її джерела та засоби поширення; корпоративну культуру; ключові компетенції; рентабельність; місію інноваційного підприємства; життєвий цикл інновації; екстраполяцію досягнень минулих відкриттів.

Таким чином, складаються дві групи основних факторів, які мають стати основою, ядром моделі інноваційного розвитку країни, галузі, конкретного підприємства. Якщо за основну мету інноваційної політики держави прийняти концепцію "проривного" розвитку економіки на інноваційній основі, яка забезпечить Україні лідерство на світовому ринку та підвищення якості життя людей, то цю мету як математичну категорію можна прийняти за вихідний параметр моделі. Позначимо цей параметр позначкою "Y". Фактори першої групи (постійні) позначимо "x_i", фактори другої групи позначимо "x_j". Приймемо умови обмежень (невід'ємності) змінних факторів: x_{j1} ≥ 0, x_{j2} ≥ 0. Припустимо, що завдання досягнення вказаної мети є завданням пошуку максимуму функції:

$$f(x) = \sum_{j=1}^n c_j x_j \rightarrow \max,$$

тоді, спираючись на принцип Байєса-Лапласа, оптимальне рішення для моделі може бути представлено системою лінійних рівнянь, яку у матричному вигляді (од-

ним матричним рівнянням) можна записати наступним чином:

$$AX = Y,$$

де A — є основною матрицею системи, що складена із коефіцієнтів системи, які є коефіцієнтами значимості кожного фактора; X — матриця факторів (постійних та змінних, що є ядром моделі); Y — вихідна величина ("проривна" інноваційна політика та її головна мета).

Для розв'язку системи рівнянь у матричній формі за умов, що матриця системи невироджена, можна використати метод К. Гаусса, задаючи систему рівнянь у числовому вигляді, де кожен фактор необхідно оцінити конкретною цифрою.

ВИСНОВКИ

На основі проведеного у статті дослідження зроблено наступні основні висновки:

1. Інноваційний процес в Україні знаходиться у стані занепаду.

2. Існуюча законодавча база не забезпечує умов для постійного нарощування темпів інноваційної діяльності, і тому потребує негайних змін та доповнень.

3. Дійовим інструментом для зміни ситуації на краще може бути сучасна ефективна модель інноваційного розвитку (національна інноваційна система може стати ядром такої моделі).

4. Для створення моделі необхідно чітко визначити перелік проблем, що стримують інноваційну діяльність, та факторів, які можуть сприяти її підйому та розвитку.

5. Структуру моделі необхідно обґрунтувати математичними методами та представити у графічному та текстовому вигляді.

6. У даній статті наведено та обґрунтовано п'ять сучасних проблем, що стримують інноваційний розвиток, та обґрунтовано концептуальні засади можливої конфігурації майбутньої моделі для інноваційного прориву України на світових ринках.

7. Поза межами цієї статті залишаються питання щодо математичного та графічного обґрунтування ефективності моделі, які залишаються предметом подальших досліджень.

ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Вважаємо, що вирішення як розглянутих, так і інших проблем державної та суспільної підтримки інноваційного процесу в Україні необхідно здійснювати комплексно на основі ефективної моделі інноваційного розвитку. Така модель може бути представлена системою лінійних рівнянь у матричному вигляді. Її також можна подати у графічному вигляді, як алгоритм реалізації моделі. Методика розв'язання системи та графічна інтерпретація моделі є предметом подальших досліджень даної проблематики та наступних публікацій.

Література:

1. Антонюк Л.Л. Інновації: теорія, механізм розробки та комерціалізації: монографія / Антонюк Л.Л., Поручник А.М., Савчук В.С. — К.: КНЕУ, 2003. — С. 156—198.

2. Булкін І.О. Національні інноваційні системи: індуктивний підхід до оцінювання / Булкін І.О. // Статистика України. — 2001. — № 2. — С. 52—60.

3. Гальчинський А. Становлення інвестиційної моделі економічного зростання України / Гальчинський А., Львович С. // Економіка України. — 2004. — № 6. — С. 4—9.

4. Данилишин Б. Науково-інноваційне забезпечення сталого економічного розвитку України / Данилишин Б., Чижова В. // Економіка України. — 2004. — № 3. — С. 4—11.

5. Економіка й організація інноваційної діяльності: Підручник / О.І. Волков, М.П. Денисенко, А.П. Гречанта ін.; під ред. проф. О.І. Волкова, проф., М.П. Денисенка. — К.: ВД "Професіонал", 2004. — 960 с.

6. Жаліло Я.А. Перспективи інноваційного розвитку України. Аналітична доповідь. — Режим доступу: www.niss.gov.ua.

7. Жиляев І.Б. Эволюция современной научно-технической политики Украины / Жиляев И. Б. // Проблемы науки. — 2004. — № 4. — С. 2—6.

8. Иванов В.В. Национальные инновационные системы: опыт формирования и перспективы развития / Иванов В.В. // Инновации. — 2002. — № 4. — С. 14—19.

9. Інноваційна стратегія українських реформ / Гальчинський А.С., Геєць В.М., Кінах А.К., Семиноженко В.П., — К.: Знання України, 2004. — С. 98—164.

10. Капітан І.Б. Формування структури інноваційного потенціалу підприємств й управління його розвитком / Капітан І.Б. // Актуальні проблеми економіки. — 2006. — № 12. — С. 131—137.

11. Лапко О.О. Інноваційна діяльність в системі державного регулювання: монографія / Лапко О.О. — К.: інститут економічного прогнозування. НАН України: 1999. — 253 с.

12. Матюшенко І.Ю. Перспективи створення національної інноваційної системи в Україні / Матюшенко І.Ю. — Режим доступу: www.nit.kiev.ua.

13. Матросова В.А. Исследование факторов инновационной деятельности в промышленности / Матросова В.А. // Вестн. Харьк. политехн. ун-та. "Технический прогресс и эффективность производства". — Харьков: ХГПУ, 2000. — Вып. 93. — С. 180—185.

14. Михайлов В.С. Инновационная активность предприятия малого и среднего бизнеса / Михайлов В.С. // Проблемы науки. — 2003. — № 1. — С. 36—41.

15. Слюсаренко О.О. Інноваційна активність в Україні: стан і проблеми розвитку / Слюсаренко О.О. — Режим доступу: www.expert.kiev.ua.

16. Федірکو О.А. Інститути технологічного трансферу як головна ланка національних інноваційних систем / Федірکو О.А. // Актуальні проблеми економіки. — 2006. — № 12. — С. 138—150.

17. Щербань В.М. Маркетингові організаційні інновації у сфері державного управління / Щербань В.М. // Актуальні проблеми економіки. — 2007. — № 5. — С. 89—95.

18. Яковенко В.Б. Введение в инновационные технологии / Яковенко В.Б. — К.: Изд-во Европ. ун-та. Финансов, информ. систем, менеджм. бизнеса, 1999. — 67 с. *Стаття надійшла до редакції 14.02.2012 р.*

С. Є. Мокрецов,
кандидат медичних наук, докторант,
Національна академія державного управління при Президентові України

ЗНАЧЕННЯ СТРАТЕГІЧНОГО ПЛАНУВАННЯ У СФЕРІ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ОХОРОНОЮ РЕПРОДУКТИВНОГО ЗДОРОВ'Я

У статті досліджено теоретичні засади стратегічного планування у сфері охорони репродуктивного здоров'я. Визначено проблемні питання стратегічного планування у згаданій сфері та запропоновано пріоритетні напрями їх вирішення.

This article explores the theoretical foundations of strategic planning in the area of reproductive health. The problematic issue of strategic planning in that area and suggested priorities to address them.

*Ключові слова: стратегічне планування, державне управління, охорона репродуктивного здоров'я.
Key words: strategic planning, governance, reproductive health.*

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Охорона репродуктивного здоров'я — один з пріоритетних напрямів державної політики, спрямований на організацію високоякісної і доступної медичної допомоги з орієнтацією системи охорони репродуктивного здоров'я на попередження захворювань, забезпечення безпечного і сприятливого для здоров'я та життєдіяльності людини середовища та створення відповідних умов для покращення демографічної ситуації в державі.

У сучасних умовах репродуктивне здоров'я населення набуває безпрецедентного значення для поступального розвитку суспільства, забезпечення його політичної стабільності, прогресу в соціально-економічній, науковій, інтелектуальній, культурній сферах, стає обов'язковою передумовою реалізації життєвої програми кожної людини, підвищення добробуту та якості життя всіх громадян. Забезпечення належного рівня репродуктивного здоров'я населення є пріоритетним завданням будь-якої держави, її системи охорони репродуктивного здоров'я, про що наголошено в стратегічних документах міжнародного, європейського та національного рівнів. Цілі та завдання, що стоять перед системою охорони здоров'я, спрямовані на збереження та зміцнення здоров'я, забезпечення населення доступною і якісною медичною допомогою відповідно до рівня технологічного розвитку, реальних потреб і згідно з дотриманням принципів рівності та справедливості.

Проте, реалізація стратегічних цілей системи охорони репродуктивного здоров'я стикається з комплексом проблем політичного, економічного, демографічного, технологічного, екологічного характеру. Безпрецедентні темпи постаріння населення, зміна темпу патології на переважно хронічний, значна поширеність нездорового способу життя зумовлюють зростання потреби в обсягах медичного обслуговування, що вимагає додаткових витрат і ресурсів. Розвиток нових ме-

дичних технологій та підвищення рівня освіченості в питаннях здоров'я сприяє збільшенню вартості медичної допомоги та підвищенню очікувань громадян щодо її якості. Знайти відповіді на всі проблемні питання досить важко в рамках однієї публікації, тому ми акцентуємо увагу на одній з найбільш гострих проблем — відсутність навіть згадування про стан репродуктивного здоров'я населення України в затвердженій Кабінетом Міністрів України Концепції Загальнодержавної програми "Здоров'я — 2020: український вимір" від 31 жовтня 2011 року № 1164 [1], яку розроблено на виконання Указу Президента України від 27 квітня 2011 року № 504/2011 "Про затвердження Національного плану дій на 2011 рік щодо впровадження Програми економічних реформ на 2010 — 2014 роки "Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава".

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ, В ЯКИХ ЗАПОЧАТКОВАНО РОЗВ'ЯЗАННЯ ДАНОЇ ПРОБЛЕМИ І НА ЯКІ СПИРАЄТЬСЯ АВТОР

В основу написання даної статті покладено наукові ідеї таких відомих вітчизняних та зарубіжних вчених, як Тищенко Ж.Т., Атаманчук Г.В., Барко В.І., Лесечко М.Б., Котлер Ф., Пахоменко Т.І.

ФОРМУВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ (ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ)

Зважаючи на те, що охопити у рамках однієї публікації аналіз всіх стратегічних напрямів планування державної політики охорони репродуктивного здоров'я неможливо, свою увагу акцентуємо саме на тих, які, на нашу думку, мають найбільш вплив на стан охорони репродуктивного здоров'я населення. Таким чином, основними завданнями даної статті будуть: